

Vi kvinnor

I DEMOKRATISKT VÄRLDSFÖRBUND

Nr 7

LÄS i detta nummer:

Barnbidragen i stöpsleven

Den farliga atomåldern

Rätt ämne — och många deltar i studiearbetet

En idyll som försvinner

Med svenska barn vid Svarta havet

Barn från 16 nationer i svensk sommarmiljö

Kvinnokönets naturliga höghet

»Vi gör en fest...»

Novell, barnsidor, kåserier, handarbete m. m.

OMSLAGSBILDEN:

Den första höststormen har dragit förbi

Årg. 8 - 1956 - 50 öre

Utan indexreglering förlorar de åter snabbt sitt värde

En av de viktigaste uppgifterna När det gäller samhällets stöd åt barnfamiljerna är att de allmänna barnbidragen höjes, uttalade SKV i sitt remissyttrande till 1954 års familjeutrednings betänkande. Att den överväldigande majoriteten av remissinstanserna varit av samma mening framgår av det meddelande familjeberedningen lämnade pressen i samband med förslaget om en höjning av barnbidragen från 290 till 432 kr. Däremot har meningarna gått isär i remissinstanserna, heter det, i fråga om hur höjningarna skall vidtas, d. v. s. om alla barn skall få del av samma höjning eller om man skall gå in för en gradering av beloppen efter antalet barn i familjen.

Familjeberedningen har stannat vid det första alternativet och föreslår alltså att beloppet skall höjas lika för samtliga barn. Det måste hälsas med stor tillfredsställelse och är helt i linje med det önskemål vårt förbund framförde i sitt remissyttrande, där vi betonade att det skulle vara en föga rättvis familjepolitik om man lämnade ett barnsfamiljerna utanför. Dels medför det första barnet i en familj stora kostnadsökningar, framhöll vi, dels skulle det innebära att nära nog hälften av alla barnfamiljer skulle undandras den standardhöjning som en ökning av bidragen skulle medföra. Om man däremot utöver den generella höjningen kunde ge ett ökat stöd åt större barnfamiljer och ensamstående mödrar skulle förbundet hälsa en sådan åtgärd med tillfredsställelse, betonade vi.

I fråga om stödet till de s. k. ofullständiga familjerna (det är ju främst de ensamstående mödrarna det här gäller) utöver det allmänna barnbidraget signalerar beredningen en särskild promemoria, som när detta skrives ännu icke publicerats.

Vad innebär nu det föreliggande förslaget om barnbidragens höjning sett mot bakgrunden av de rekommendationer 1954 års familjeutredning gav?

Med beaktande av det dåvarande penningvärdet anförde familjeutredningen att om barnbidragen skulle kompenseras för den penningvärdeförsämring som ägt rum sedan 1947 — då de beslutades av riksdagen — måste de ökas från 290 till 400 kronor, men om de skulle få samma utjämnande effekt som ursprungligen, alltså utgöra samma andel av de faktiska barnkostnaderna, måste de upp till 480 kronor.

Det förslag som nu kommit om en höjning från 290 till 432 kr innebär endast kompensation för det försämrade penningvärdet. Att beloppet är 32 kr högre än det familjeutredningen förutsatte som kompensation för penningvärdeförsämringen beror naturligtvis på de ytterligare prisstegringar som ägt rum under det senaste året. Men någon del av stan-

dardhöjningen kommer barnbidragen icke att få genom höjningen till 432 kronor.

Viktiga önskemål som SKV i sitt remissyttrande förde fram var att barnbidragen bör indexregleras, precis som fallet är med folkpensionerna, samt att åldersgränsen bör höjas till 18 år. Att massor av barn efter uppnådda 16 år fortsätter sin teoretiska eller praktiska utbildning är allom bekant och det kommer med säkerhet att bli ännu vanligare i framtiden. Det är mycket dryga utgifter föräldrarna har för barnen i de åren. Men självklart kan denna fråga ordnas också på andra vägar: genom ordentliga stipendier, läringslöner o. s. v. Värre är det med den första frågan. Familjeberedningen deklarerar nämligen att den har »funnit det ligga utom ramen för dess uppdrag att ta ställning till frågan om en anpassning av barnbidragen till framtida förskjutningar i prisnivån».

Enbart det förhållandet att pris- höjningarna under det senaste året varit så pass stora att det nu måste 32 kr mera till för att kompensera barnbidragen för penningvärdeförsämringen än vad 1954 års familjeutredning beräknade talar sitt tydliga språk om vikten av indexreglerade barnbidrag. Man beräknar att om det nu föreliggande förslaget går igenom i riksdagen borde den föreslagna höjningen kunna träda i kraft det tredje kvartalet 1957. Hur mycket kommer då de 432 kronorna att vara värda? Med säkerhet kommer de då inte att kompensera hela penningvärdeförsämringen. Om utvecklingen fortsätter som hittills kommer barnbidragens värde också i fortsättningen att stadigt sjunka. Därför är kravet om indexreglering av bidragen så viktigt. Och om familjeberedningen ansett det ligga utom ramen för dess uppdrag att ta ställning till den frågan, så bör det ju inte vara något som hindrar att riksdagen gör det och i positiv riktning.

V. S.

Godnatt mina skrupler

Så småningom
jag accepterat mej själv
och mitt snedvända jag
och nickar åt andras skavanker
Var syster är skev
var broder är skack
maken är lytt
mina barn är mitt pack,
i vrånghetens vardag vi strävar.
Min famn är så full
av kärlek från pack
från lytt och från skack.
Du broder väl ingenting jävar?
Du super dej full
och diktar blott då.
Jag diktar på nykter kaluna.
Jag älskar mitt pack
Och är sån jag blev.
Godnatt alla tvingande dygder
Godnatt mina skrupler
Godnatt mina lamm
Ni får beta i ungdomens bygder.

Astrid Pettersson.

RÄTT ÄMNE –

och många blir med i studiearbetet

Nu är hösten här och då är den tid kommen då vi måste börja planera för vinterns studieverksamhet. Först av allt skulle vi vilja ge ett gott råd: Skaffa redan till nästa styrelsemöte några programhäften från den lokala ABF-avdelningen för att se vad man där har att bjuda av intresse för våra medlemmar.

För att ge ett par förhandstips skall vi här helt kort presentera ett par av de kurser som ABF lagt upp speciellt med tanke på oss kvinnor.

Nutidskvinnan

Nutidskvinnan heter en kurs som av allt att döma kommer att bli en stor schlager i kvinnoorganisationernas studiearbete denna vinter. Det är Brevskolan som gjort sammanställningen av kursmaterialet och fem kunniga kvinnor svarar för vardera sitt tema.

Birgitta v. Hofsten inleder kursen med ett avsnitt om *Kvinnan i hem, familj och samhälle*. Här möter vi många intressanta frågeställningar som framförallt rör hemarbete och förvärvsarbete. Säkert kan detta avsnitt av kursen ge upphov till många livliga debatter i cirkeln.

En sund kropp är rubriken för andra avsnittet där Elly Löfstrand delar med sig av sina rika erfarenheter. En vacker hållning, att sitta, stå och gå riktigt, att lyfta och bära rätt, effektiv vila — är alltsammans saker som vi i allmänhet borde tänka på litet mera än vi gör. Elly Löfstrand avslutar sitt avsnitt med att rekommendera några enkla men nyttiga rörelser som allesamman syftar till att stärka vår kropp och göra den smidig.

Några skönhetsråd får vi i tredje avsnittet som är författat av Marja Entrich. Det är framförallt frågan om den personliga hygien som här behandlas, men det ges även råd och vinkar om hur man bör välja läppstift och puder för att dessa naturlens hjälpmedel ska harmoniera med den egna färgskalan.

En grupp kvinnor som satt sig på skolbänken på Brunnsvik för att utbilda sig till studieledare.

Att vara välklädd — ja, vem vill inte vara det? Även om man inte har råd

att lägga ner några stora summor på sin garderob, så utgör Margareta Lindströms goda synpunkter på vad som passar och inte passar olika figurer en bra vägledning för dem som tänker skaffa något nytt i klädväg.

Det femte och sista avsnittet har rubriken *Vi och omgivningen* och det är Ingrid Levin som författat det samma. Här kommer vi åter in på samhällsproblemen. Här några av de intressanta underrubrikerna: Vi är alla beroende av varandra — Kan kvinnor inte samarbeta? — Räcker det med att bara finnas till? — Respekt för husmors fritid — Vi vill ha balans mellan vilja, behov och möjligheter.

Vi tror att Nutidskvinnan är en mycket bra kurs och vi vill därför rekommendera våra avdelningar runt om i landet att ta upp den på sitt studieprogram. Som framgår redan av denna korta presentation är kursen så upplagd att varje kvinna kommer att kunna känna igen litet av sig själv och sina egna problem. Och hur nyttigt är det inte att komma samman och diskutera om de där vardagliga problemen som man själv funderat över medan man diskat sin middagsdisk eller kört runt med dammsugaren. Kanske kommer det fram någon alldeles ny synpunkt som gör det lättare att komma till klarhet.

De allra flesta ABF-avdelningar har säkert tagit upp den här kursen på sina program, men skulle det vara så att man just på er plats inte tagit med den, kan man utan vidare

vända sig till ABF-instruktören och be om hjälp för att få kursen organiserad så att man kommer i åtnjutande av de statsbidrag som utgår till denna kurs.

Kvinnoarbetet

En annan kurs som mera riktar sig till de förvärvsarbetande kvinnorna är kursen om Kvinnoarbetet. Den behandlar löneläget för män och kvinnor, problemet med frånvaron från arbetsplatsen, de förvärvsarbetande kvinnornas hushållsarbete och åtgärder för underlättande av barnens vård.

Vi vill rekommendera SKV-avdelningarna att komplettera denna kurs med det tillgängliga materialet från Förvärvsarbetande kvinnors första världskonferens i Budapest. Det kan erhållas från SKV.

Kvinnoproblem i litteraturen

Den här kursen vill behandla några moderna kvinnoproblem och den gör det med utgångspunkt från följande fyra romaner: Sally Salminens »Katarina», Ivar Lo-Johanssons »Bara en mor», Inga-Lena Larssons »Vide ung» och Ulla Isakssons »Kvinnohuset».

Hemmet, Skolan, Samhället.

Till sist skulle vi vilja rekommendera våra medlemmar att delta i de »föräldracirklar» som ABF organiserar och vars syfte främst är att samla lärare och föräldrar till diskussion kring skolans många aktu-

GUNHILD TEGEN:

En idyll som försvinner

Författarinnan GUNHILD TEGEN

har varit och hälsat på i en småskola på landet. Den lugna, trygga stämningen i skolsalen kom henne att göra en del reflexioner som hon luftar i detta kåseri.

Jag lärde mig läsa i en skola på landet. En B-skola med första och andra »små», som vi sa, och en enda lärarinna. Halva det röda huset var skolsal och skoltambur och lägenhet åt lärarinnan, andra hälften var kaptensbostad och där bodde mina föräldrar och syskon. Jag var äldst och hittade på att undfly mina yngre syskon genom att hålla till i skolsalens så mycket som möjligt. Där fick jag sitta på en pall och vara med, om jag höll tyst. Och på detta sätt lärde jag mig långt före skolåldern läsning, räkning, biblisk historia, men inte skrivning! Jag älskade tant Emma — lärarinnan. Och där på pallen grundlades mitt beslut att bli lärarinna när jag blev stor. Det blev jag också.

Man behöver tyvärr mer för att bli sakkunnig i skolfrågor än att vara född och uppväxt i ett skolhus. Men nog grundlägger det ett visst intresse. Och en tro på skolan som gränsar till övertro. Särskilt ivrig

har jag blivit att plädera för småskolor som ligger för sig själva — av paviljongtyp kallas det nu — där de små nybörjarna inte blir omkullsprungna av de »stora» barnen i folkskolan. Det är glädjande att se att också vid större centralskolor man ofta har en särskild fredad lekplan för småbarnen där de inte behöver känna sig främmande. Nära idealet är Granskolan i Uppsala, där en dunge av stora granar omger den lilla låga skolbyggnaden vid Sysslomansgatan. Vilken fin lekplats mitt i en stad!

Trots den centralisering som gått fram över skolorna finns det ännu här och där en ensam småskola som utstrålar frid och trevnad. Genom överläraren vid Vallentuna centralskola fick jag chansen att besöka en av de kvarlämnade småskolorna ute i distriktet. Det var skolan i Markims socken mitt i en uppländsk landsbygd med jord och skog. Från skolsalens fönster såg man den ålderdomliga kyrkan med klockstapel inte långt borta. På ett stenkasts avstånd låg det hus där skolstäderskan bodde, och mellan hennes hem och skolan gick landsvägen söderut mot Lindholmens station.

Jag kom med lunchbussen från

Vallentuna. Den skulle några timmar senare hämta både matlådorna, mig och de skolbarn som bodde neråt Lindholmen. Vi var väntade, både bussen och jag. Det var rast och barnen lekte på det gula gräset. Lärarinnan, fröken Vera Eliasson, kom ut till grinden. Hon är snart i pensionsåldern. Född i Stockholm har hon hela sitt liv bott kvar i denna skola på en genuin landsbygd och stortrivts.

— Här har jag mina vänner, mina skolbarn och deras föräldrar, som också gått i skola hos mig, säger hon senare. Och hon är just den moderliga, trygga och vänliga typ som man ville ha åt all världens barn om det vore möjligt.

Skolhuset är inte olik tant Emmas på Alnön — dvs. det stämde precis med mitt begrepp om en småskola på landet. Jag kände med rörelse igen den stora svarta järnkaminen i skolsalen som eldades med ved. Rinnande vatten hade man fått vid en reparation, men wc fanns bara för fröken. Också frökens små prydliga rum påminde om tant Emmas, men i köket fanns en elektrisk kokplatta — en eftergift åt modernare gudar.

Fröken ringer in barnen med en skolklocka, en sådan som fanns avbildad i Sörgården. De ställer upp sig, alla tjugo, framför ingången och rätar ut leden. Pojkarna är i stor majoritet, men om någon tror att det bråkades mer för att det var så många pojkar, så vill jag genast säga att det var den lugnaste klass jag någonsin sett. Och ändå har jag sett många småskolklasser med utmärkta lärarinnor under de senaste åren. Den oro och de svårigheter som numera så ofta talas om i samband med skolorna tycks inte ha sin upprinnelse i småskolan. Där råder en glädje och en ro som har sitt centrum i en förstående och barnkär fröken. Småskolbarnen tycks trivas. Säkert är det ett lyckligt förslag att förlänga småskolan med ett år så att småskolläraren följer barnen tre i stället för två år.

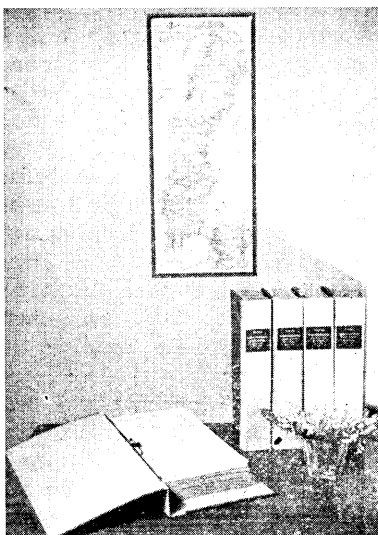
Skolsalen var stor och ljus, mycket större än en skolsal jag nyss sett i centralskolan. Längst bak i rummet stod två långbord med blank vaxduk på. Det var matborden. Här åt man i skolsalen, det var högt i taket och stor luftrymd, som inte tog skada av den kokta frukostkorven med smörgås och mjölk. Och självklart

(Forts. å sid. 6)

ella problem. I dessa »föräldracirklar» kommer säkert att bjudas ypperliga tillfällen till diskussion. Bl. a. kan man ju här ta upp frågan om varför så många barn lider av skolleda nu för tiden. Den frågan har varit på tal i några av våra avdelningar, men att få den diskuterad i en vidare krets vore givetvis bättre.

Till slut vill vi bara önska lycka till med höstens och vinterns studier. Deltag i de cirklar som ABF organiserar på er plats. I de fall SKV-avdelningen lägger upp en egen cirkel så är det därför inte nödvändigt att stänga in sig i en egen studiekammare, försök att intressera också kvinnor utanför medlemskretsen att delta i studiecirkeln.

Birgit Jansson

SAMHÄLLEN I INDIEN

där arvet följer mödralinjen

Mitt fältarbete är utfört bland tre »maternella» stammar i Indien, Garo och Khasi i Assam och Nayar i Malabar och staten Travancore-Cochin. Större delen av Indiens befolkning lever liksom Europas folk i samhällen med fadersarv.

I den maternella familjen räknas härstamningen alltid på mödranelinjen. Döttrar och söner hör till moderns familj inte till faderns. Härstamningen räknas från moder till dotter, inte från fader till son. Familjens egendom ärvs från mor till dotter. Vår familj med fadersarv består i allmänhet av man och hustru och deras barn. Men den maternella familjen består i allmänhet av modern och hennes systrar och bröder och barnen till alla kvinnliga familjemedlemmar; deras makar hör inte till familjen. Det finns en annan typ av maternell familj som omfattar även maken; i så fall bor mannen i hustruns hus. Den förstnämnda typen av maternell familj har »besöksäktenskap» d. v. s. mannen bor hos hustrun på natten och återvänder till sin moders hus tidigt på morgonen.

I de samhällen som har besöksäktenskap är det morbrodern som har den ställning maken intar i våra samhällen. Alla familjeangelägenheter, särskilt egendomens skötsel handhas av familjens äldste manlige medlem. En systers barn känner samma tillgivenhet för sin morbror som våra barn för sin far. Denne bror har hela ansvaret för sina systrar och för sina systersöner och systerdöttrar.

I de fall då mannen har sitt hem hos hustrun är han naturligtvis fäst vid sin hustru och sina egna barn, men han är också starkt bunden till sina systrars familj. I själva verket besöker han ofta sina systrars och systerdöttrars familj. I dessa fall är familjeauktoriteten delad mellan bröder och make.

Av Elin Wägners-stipendiaten

Chie Nakane

Bilderna här har artikelförfattarinnan själv tagit. Överst t. h.: Ett hus tillhörigt garo-stammen. — Ovan: En ung garokvinna med sitt barn. — T. h.: Kvinnor av khasi-stammen.

norna som man tydligt märker i det dagliga livet. Kvinnan, särskilt modern, betraktas som familjens centrum. Fastän dessa kvinnor saknar politiskt inflytande har de en social och ekonomisk trygghet som

I alla händelser är kvinnor i maternella samhällen aldrig underordnade männen. När en bror fungerar som familjens förvaltare är han klart medveten om att han företräder de rättigheter som tillkommer hans mor, systrar eller systerbarn såsom egendomsägare. Därför måste män alltid räkna med de kvinnliga medlemmarna av familjen. Detta faktum leder till en respekt för kvin-

gör dem till oberoende och kraftfulla personligheter med självförtroende.

»Maternell» är inte motsatsen till »paternell»; i ett maternellt samhälle finner vi att män och kvinnor har samma ställning och respekterar varandra. Kvinnornas svaghet kompenseras genom sociala och ekonomiska fördelar och männens makt beskäres genom sociala och ekonomiska nackdelar.

En idyll...

(Forts. fr. sid. 4)

satt fröken vid övre bordsändan och lade för, assisterad av den fryntliga skolstäderskan. Här var man en stor familj, och fröken var mamma som var med om allt, också måltiderna. Barnen fick så mycket mat de ville, men de skulle säga till eller fråga om de önskade mer. Och då fick de komma fram till grytan och få en ny portion eller ännu en smörgås.

Det intressantaste var i alla fall lektionerna. Här hade lärarinnan första och andra klass tillsammans. Första klass skulle ha läsning. Då ordnades med skrivning åt andra klassen, så att den var sysselsatt hela lästiden. De små förstaklassarna läste bra med god betoning: det var ett stycke om fars och mors dag — föräldrarnas bröllopsdag. Och där kom en snäll farbror med svenska flaggan som present, och det gav anledning till några fosterländska funderingar i boken. Fröken överdrev inte saken. Det hela var måttfullt och lugnt. Det var absolut tyst i klasserna bland dem som inte för ögonblicket hade ordet. En lugn självklar tystnad som mest av allt liknade trygghet. Så fullkomligt utan nervositet. Också besökaren kände en vilsam trivsel trots den obekväma stolen.

Den roligaste lektionen var räkningen. Här märktes en intresserad ledning, som bakgrund till en god träning. Båda klasserna var med — men fick olika frågor efter förmåga. Andra klassen behärskade suveränt multiplikationstabellen. Och vad de strålade när de fick frågan! Vad de alla var glada! Ingen var rädd. Om någon svarade fel fick han eller hon en lätt hjälp med några ledfrågor och fann snart det rätta svaret utan förödmjukelse. Samma princip rädde här som i alla de småskolklasser jag lyssnat till: var och en efter sin förmåga — inga förebråelser, bara vänlig ledning!

Det kan tyckas självklart, men är det inte. Hur många av oss äldre har inte minnen av en helt annan metod! Eller kanske en helt annan lärarkraft i katedern.

Nu kom en stund med värlöken — en rolig pratstund med utgångspunkt från en liten bukett nyplockade vårlökar på lärarinnans bord. Efter samtalet fick man måla av både vas och blommor — det blev förtjusande

små kritteckningar i färg som sattes in i arbetsboken.

Efter några sånger ur Radiotjänsts häften avslutades dagen med ett bibelord som man lärde sig denna vecka. Det lydde:

»Ett mjukt svar stillar vrede, men ett hårt ord kommer harm åstad.»

Skolbussen står utanför grinden. Det är slut för i dag. Några barn har redan traskat iväg neråt kyrkan eller norrut på landsvägen. Men de flesta packas jämte de tomma matlådorna in i bussen för att åka åt vallentunahållet.

Då och då stannar chauffören och släpper av några barn som niger och bockar och kilar i väg till sina hem.

Barnen är fortfarande snälla och tysta — men de är ändå en nyans annorlunda än därinne i skolsalen. De börjar likna vanliga barn. Jag börjar förstå vilken ovanlig dag jag varit med om. Man säger att sår läks hastigt under hypnotisk sömn. Något liknande sker kanske också under en stark och god personlighets trygga inflytande. De oroliga sinnena lugnas, bråket därhemma eller

på vägen försvinner, det utgår från en samlad människa en läkande kraft som inte minst barn är känsliga för. Och i stället för en tröttande arbetsdag har man haft en vederkvickande vila, full av lycklig verksamhet.

Där jag sitter i bussen flyttas jag plötsligt till tant Emmas pall i skolsalen på Alnön. Där upplevde jag en fridfull glädje som gjorde studier till en lycka för livet. Jag helades från de skrämor som kom av att vara äldst och ha orimliga krav ställda på sig.

Många av dessa barn upplever småskolan som en lycka — omedvetet men hälsobringande. Så filosoferar jag tills den siste pojken stiger av helt nära centralskolan.

— Varför går han inte i den här skolan? frågar jag chauffören som känner till dem alla.

— A, hans familj är ganska nyinflyttad och bor här bara provisoriskt.

Också detta att alla känner till varandra har en värdesida som just nu går upp för mig. Det är lärorikt att gå i småskolan, även om man redan kan multiplikationstabellen!

Vardagsmorgon

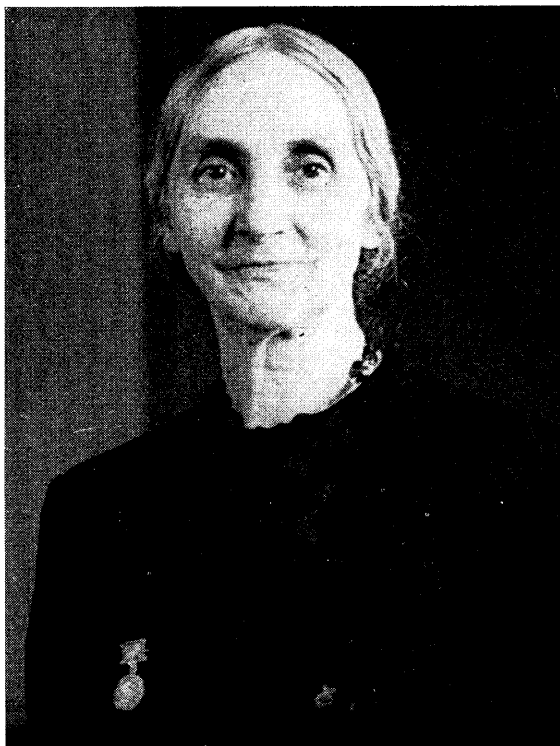
Jag vaknar, ser på klockan, den är Jhalv fem. Med ens är jag klarvaken, hoppar ur sängen och sätter ned haken på väckarklockan så den inte ringer och väcker min make, som ännu får ligga i sin säng en timma. Jag försöker röra mig så tyst som möjligt när jag gör mig i ordning. Kaffepannan står redan på spisen och jag dukar bordet för morgonmålet. Så glad jag känner mig i dag, är det för att solen skiner? Jag slänger upp fönstret, vädret är härligt, varmt och soligt.

Nu vaknar min man ändå, han kommer ut i köket, vi dricker vårt morgonkaffe och småpratar dämpat. Oh, klockan är redan fem över fem, det är tid för mig att gå. Hej! säger jag, hej! får jag till svar. Jag kilar ned för trappan, hämtar upp min cykel från källaren, känner på ringarna: hårda och fina, tur!

Utanför huset möter jag fru Andersson som är tidningsbud, vi nickar åt varandra, nu är hon snart färdig med sitt morgonarbete. Jag

cyklar gatan ner förbi Volvo, mot spårvagnshållplatsen ilar folk med snabba steg, en man springer, jag ser återigen på klockan: inte behöver han springa inte, ännu är det tre minuter tills vagnen skall gå. Jag cyklar över spårvagnsspåret och kommer in på Hjalmar Brantingsgatan, en lång och nästan rak gata. På vänster sida har jag en äng med högt gräs och där ses några ärlor trippa omkring. Det är så tyst ännu och plötsligt hör jag en lärkas sång, hon jublar mot skyn. Då vill jag sjunga, det gör jag, men lågmält så ingen skall höra mig.

Längre ner på gatan ligger husen tätare men vid Brämaregården är en öppen plats. Där ser jag solen stor och röd, den bländar och jag vänder bort huvudet en aning för att inte få den rätt i ögonen. Vid Frihamnen kör spårvagnen förbi. Älven flyter där så lugn och stilla, några måsar har slagit sig ner på bräder och barkbitar, de skriker inte, står bara och gungar sakta. Ja, nu blir

Kvinnokönets naturliga höghet

Av Thomas Thorild (1793)

THOMAS THORILD (1759—1808) var en av de mest revolutionärt sinnade av vårt lands 1700-talsförfattare och trädde beslutsamt in för den borgerliga revolutionens frihetsideal, för tryckfrihet och yttrandefrihet, för ständsförfattningens upphälvande. För de revolutionära tankegångarna i skriften »Ärligheten» ställdes han inför rätta och dömdes till fyra års landsflykt. I sin skrift »Kvinnokönets naturliga höghet» — ur vilken vi här publicerar det inledande avsnittet — gick han till kamp mot dåtidens kvinnoförakt. Språket klingar väl gammalmodigt för våra öron men den heliga vreden över dumheten och översitteriet tar man inte fel på.

Av det mest vanliga i världen är karlarnas stolthet i hänseende till kvinnor, vilken stolthet visar sig, när det är illa, i ett slags vilt och, när det är väl, i ett slags mildt förakt, sådant som man känner för barn och för allt det vars svaghet är allt för långt inunder ens höghet. Detta är så visst, att även karlarnas mest ömma dyrkan för kvinnorna till slut icke finnes vara annat än en konst, en söt list av deras begärelse.

Jag själv kände detta milda och smickrande förakt med en så alldeles turkisk inbillning, att jag jämförde kvinnorna med var och en annan liten vällustig och lysande egendom, då däremot en man betydde för mig en halvgud eller, i en enda tanke, allt sant och stort. Men det hände en vacker dag, att jag läste i en bok, vad jag väl hundra gånger läst förut, om dottrarnas uppföstran, »huru de icke nog tidigt kunde bildas till den laggranna dygd, som tillhör en kvinna i världen».

Vad, tänkte jag, de måste väl först anses som människor, innan de anses som kvinnor? Och denna enda tanke, att denna skönaste hälften av förståndiga varelser på jorden är först människor, därefter kvinnor och icke, såsom man alltid ansett dem, först kvinnor, därefter människor — denna enda tanken ned slog min turkiska inbillnings höghet och i ett ögonblick lärde mig att rätt se den ovärdiga halvmänsklighet, varuti karlarnas dumma vildhet nästan alltid dristat hålla kvinnorna. Men, tänkte jag tillika, vad ömt och ädelt, vad välgörande sanning, vad gudomligt snille hava icke varit hållna i samma mörker och förtryck, då vilddjurs styrka och vilddjurs list varit nästan den enda lag på jorden under karlarnas långvariga och vetlösa valde!

Man bör därför icke undra, att dessa samma karlarna, vilkas högsta oskicklighet både att tänka och att

(Forts. å sid. 13)

Mme Eugénie Cotton 75 år

”Varje mor och varje kvinna känner sig alltmera förbunden med andra mödrars, andra kvinnors öde. En obrytlig vänskap banar sig väg för att skapa respekt för alla folks rätt till liv, oavhängighet och lycka, för att bevara freden.»

Dessa ord, som m:me Eugénie Cotton yttrade i sitt tal vid Mödrarnas

det lite trögare att trampa, bron gör en stark stigning. Skall jag stiga av cykeln? Nej, det är inte värt att ge sig. Ett — två — tre räknar jag och väl uppkommen på krönet känner jag det som om jag vunnit en liten seger. Återigen ser jag ner mot älven: så vacker utsikten är här, de gamla stenhusen blir rosafärgade i solen och vattnet är blåaste blått.

Nu här det nedför ordentligt, det är bara att sitta på cykeln och tralla och njuta av det friska luftdraget. Innan jag vet ordet av är jag vid målet: min arbetsplats vid en liten tvärgata i nordstan. B.

världskongress i Lausanne i juli 1955, uttrycker på sitt enkla sätt den djupa känsla av samhörighet med alla kvinnor och mödrar som hon själv utstrålar och som gjort henne så älskad och respekterad i varje del av världen där kvinnor arbetar för fred och för lycka åt sina barn. Den obrytliga vänskap som hon talar om har hon själv varit med att bana väg för genom sitt mångåriga hängivna arbete för fred och samförstånd, för de ideal som är KDV:s.

Den 13 okt. fyller madame Eugénie Cotton, KDV:s ordförande 75 år. På hennes högtidsdag kommer miljoner kvinnors tankar att gå till henne, denna modiga hängivna fredskämpe som, om än gammal till åren, är så ung till själen, så fylld av tro på mänskligheten och på kvinnornas vilja och förmåga till en avgörande insats för att skapa fred i världen och sådana sociala förhållanden som garanterar alla folk en framtid i välförstånd och lycka.

DEN FARLIGA ATOMÅLDERN

Det problem dr Andrea Andreen här skriver om är ett av vår tids allvarligaste: strålningen. Det angår oss alla. Artikeln som fortsätter i nästa nr, bygger på den rapport om olika strålningsrisker för människor som Englands medicinska forskningsråd publicerade i juni detta år.

En solig eftermiddag i juli kom jag till den gamla universitetsstaden Cambridge. När jag vandrade gatan fram mellan välkända vackra byggnader fick jag se en stor skylt: »Man against nature», människan mot naturen. Det var något för mig som anser att ingenting är viktigare än att slå vakt om framtiden, att skydda mänskligheten men också naturtillgångarna och vår vackra värld.

Innanför skylten var en utställning — sista timmen av sista dagen — sammanställd av naturhistoriska museet i Paris och nu för första gången visad utanför Frankrike. En utomordentlig serie fotografier med text visade sådant som skogsskövling och jordförstöring, hur öknar bildas, hur vatten förorenas, hur jämvikten i naturens hushållning rubbas. Utställningen visade också vad som kan göras till skydd för naturen; bland alla bilderna fanns en från Sareks nationalpark.

Det fanns också en avdelning som behandlade kärnenergens inverkan på naturen. Där läste man att »okontrollerad användning av strålningsenergi och ökade experiment med atom- och vätebomber utgör en fara för växt- och djurvärld och för mänskligheten.»

»Fara kan uppstå genom:

- experimentella atomexplosioner,
- radioaktivt damm och avfall utslungat från atomanläggningars skorstenar,
- vatten använt i atomanläggningar och sedan återbördat till floder eller tömt i havet,
- nedsänkande på havsbotten av behållare innehållande radioaktivt avfall.»

»Mänsklighetens gemensamma arv kan i framtiden komma att utsättas för allvarligt hot genom användning av strålningsenergi för fredliga ändamål under otillräcklig kontroll. Redan upprepade termionukleära experiment kan leda till en ökning av antalet mutationer; användning av atom- och vätevapen i ett krig skulle med visshet få katastrofala följder för de överlevande människorna.»

Två vetenskapliga rapporter behandlande atomålderns faror för världen utkom ungefär samtidigt i juni detta år. Den ena, om strålnings biologiska verkningar, är utgiven av Förenta staternas vetenskapsakademi; den andra, om olika strålningsrisker för människorna, är utarbetad av Englands medicinska forskningsråd. Här följer några utdrag ur den engelska rapporten.

Vad är genomträngande strålning?

Solenergin når oss i form av värme och ljus. Dessutom finns det i världen en genomträngande strålning. Följande typer är vanliga: *alfapartiklar* = heliumatomkärnor med hög hastighet och föga genomträngande; *betapartiklar* = elektroner, i allmänhet mera genomträngande; *gammastrålar* = elektromagnetisk strålning från atomkärnor, uppstår vid sönderfall av atomer vare sig i naturen eller med konst framkallad, stor genomträngningsförmåga; *röntgenstrålar* = en konstframkallad strålning med egenskaper liknande gammastrålarnas, verkar genom att frigöra elektroner i vävnaderna, dvs. verkar ungefär som betapartiklar; *neutroner* = normala beståndsdelar av atomkärnorna; frigjorda verkar de på olika sätt strålningsframkallande.

Den genomträngande strålningen kallas ofta *joniserande*. Vid sin passage genom vävnader ger strålningen nämligen upphov till elektriskt laddade partiklar, joner, och dessa åstadkommer de vävnadsförändringar som ligger bakom strålnings-skador.

Den naturliga strålningen

En viss mängd genomträngande strålning är ofrånkomlig och har alltid funnits i vår tillvaro. Vi har *den kosmiska strålningen* från världs-

rymden. En del av den filtreras bort av atmosfären, den är därför kraftigare på höga höjder; det är en strålning med stor genomträngningsförmåga. Vi har en *strålning från jorden*: små mängder uran och thorium finns nästan överallt i berg och mark; vid sitt spontana sönderfall ger de upphov till gammastrålar. I *vår egen kropp* finns som viktig beståndsdel ämnet kalium, alltid åtföljt av en ringa mängd strålende kalium = den radioaktiva isotopen, kalium 40. Detta är de tre mest betydande naturliga strålningskällorna. Det finns andra — kol 14 och den radioaktiva gasen radon — men de ger en mycket mindre strålningsdos.

Som mått på strålningsdosen använder man en enhet kallad röntgen (r). Från vår naturliga omgivning mottar vi årligen omkring 0,1 r. Även denna lilla strålningsdos har biologisk verkan. Det finns ingen lägsta strålningsdos under vilken effekt uteblir. I fråga om arvsmassan (generna) gäller det nämligen att verkningarna av alla små doser ackumuleras under livets lopp. Härav följer att det framför allt gäller att skydda barn och unga människor för all strålningsökning som kan undvikas.

Strålning framkallad av människor

Upptäckten av röntgenstrålarna innebar att människor för första gången själva skapade genomträngande strålning. Inte långt därefter lyckades Marie och Pierre Curie renframställa *radium* ur mineral och man började använda dess strålning för medicinska ändamål. Under 1930-talet gjordes upptäckten att man genom lämplig bestrålning kan framställa strålende element ur stabila grundämnen. Något senare lyckades man åstadkomma *kärnklyvning* dvs. klyvning av atomkärnor i två tämligen lika delar med frigörande av stora energimängder. Under andra världskriget gick utvecklingen på detta område snabbt. Atomreaktorn skapades, ej blott för att möjliggöra atomvapen utan även med insikt om atomenergens — den genomträngande strålningens — stora möjligheter som en energikälla för framtiden.

Sjukdomar på grund av strålning

Den genomträngande strålningens *inverkan på cellerna* är i princip förstörande. Den medicinska användningen grundar sig på att vissa vävnader (t. ex. tumörer) är mer känsliga än andra. De första strålnings-skador man upptäckte var hudinflammationer och hudkräfta hos röntgenläkare och tekniker. Redan 1911 var 54 fall beskrivna. Senare lärde man sig att i stor utsträckning undvika sådana skador genom bättre skydd. Man känner också sedan

(Forts. å sid. 17)

"Vi gör en fest..."

Utan pengar kommer man ingen vart — det är ett uttryck vi känner igen. Och visst är det så sant som det är sagt: utan pengar är man bunden till händer och fötter. Det gäller inte minst våra organisationer, vars hela propaganda- och studieverksamhet är beroende av om det finns pengar i kassan. Men kvinnor är gudskelov uppfinningsrika. Och de föraktar inte de små slantarna. De finner på tusen och ett sätt att finansiera sina organisationers arbete, det får man sannerligen belägg för när man läser våra SKV-avdelningars kvartalsrapporter. Det är lotterier och fester som ger vackra netton till kassan tack vare samtliga medlemmars flit och medverkan.

I Stockholmsdistriktet har den årliga basaren börjat bli en institution. Många månader i förväg arbetar avdelningarna med förberedelserna och det försiggår en riktig tävlan mellan dem om de bästa och värdefullaste bidragen till tombolan. Just nu är det full fart på arbetet för höstbasaren, som går av stapeln den 17 november.

Distriktets kassör, fru **Vera Boström**, berättar om hur en sådan här basar förberedes:

— För ögonblicket är det naturligtvis tombolan som står i centrum för intresset. Det gäller att garantera massor av fina och lockande vinster. I regel brukar varje avdelning koncentrera sig på vissa saker; till den förra tombolan exempelvis levererade vår livaktiga avdelning »Fyrklövern» en massa trevliga saker i peddig, som medlemmarna själva tillverkat. Vad de kommer med nu i

höst vet jag inte, de har nämligen »hemligstämplat» sina förehavanden... Andra avdelningar som har någon skicklig väverska i sin krets koncentrerar sig på trasmattor och plastdito. Ute i Hägerstensavdelningen samlar man bl. a. upp medlemmarnas avlagda stickyllesaker — det där som annars så lätt hamnar i sopnedkassen — och byter ut dem mot präktiga faltar. Och så stickas det och sys. Massor av fina handstickade barnkläder hör till vanligheten i våra tombolor. Och naturligtvis lakan och örngott, det är eftertraktade vinster. Man kan utan överdrift säga att våra tombolor bär vittnesbörd om kvinnornas praktiska sinnelag. Kvinnor i allmänhet tycker inte om att pengar kastas bort på onyttiga ting. Eldfasta formar och skålar, knivar och andra hushållsredskap hör till de vanliga gåvorna de kommer med. Och det är ju sådant som man aldrig får för mycket av i ett hushåll. Tombolan är på tvätusen lotter och när alla vinsterna består av gåvor från medlemmarna så ger den en vacker slant. Kaffeserveringen har vi själva hand om och eftersom medlemmarna bakar och skänker allt brödet får vi också där en inte föraktlig vinst.

— Och festprogrammet?

— Än så länge är det i likhet med Fyrklövernens tombolabidrag »hemligstämplat». Men du kan lita på att vi ska bjuda våra medlemmar och deras familjer en verkligt trevlig kväll — så som det alltid brukar vara när vi SKV-kvinnor står för värdskapet.

— Och vad ska ni göra med alla pengarna?

— Du store tid vilken fråga! Bara en sådan sak som studieverksamheten kostar en hel del. Nu förbereder vi just en studiekurs ute i Täby i allhelgonahelgen, som vi hoppas ska bli verkligt bra och en god stimulans för vinterns arbete ute i avdelningarna. För övrigt fäster fru Boström vår uppmärksamhet på att det finns

stora chanser att klara julkappsbekymren genom att besöka festen den 17 nov. och gynna tombolan. Adressen är Handelsmellanskolan vid Fridhemsplan, ingång från Kungsholmsgatan.

Att redan i barndomen få kontakt med människor från andra länder, lära sig samarbeta och få vänner över gränserna är mycket berikande för människan. En sådan tidig internationell kontakt, som grundas på ömsesidig respekt för varandras liv och vanor, hjälper till att skapa en riktig och fredsälskande människa. Med denna bakgrund reste vi, tio svenska barn och jag, till det internationella barnlägret i Bulgarien, som organiserades av DUV och den bulgariska pionjärorganisationen, säger dr Helena Svantesson som var den svenska barngruppens ledare och här berättar om resan, som omfattade flickor och pojkar i 12—16-årsåldern från olika samhällsskikt. Det gällde en månads vistelse i Bulgarien och kostnaderna inklusive flygresan från Stockholm var 200 kr per deltagare.

Helena Svantesson:

Med svenska barn vid Svarta havet

När vi den 31 juli startade från Bromma kände vi knappast varann men stämningen var redan hög. Vi skulle ju till Svarta havet på ett underbart äventyr. Allting var spännande och nytt för barnen: flygresan, Köpenhamn där vi för- enade oss med de danska och norska barnen och där jag, på Provinsbar- nens sommarhem där vi övernattade, under de första nattimmarna fick ett smakprov på de svenska barnens vilda temperament. Morgonen därpå hämtades vi av två bulgariska flyg- plan med stiliga piloter och den för- tjusande, mörkögda flygvärdinnan Stanka. Efter tre timmar mellan- landade vi i Prag och fem timmar senare var vi redan i Sofia, där vi togs hjärtligt emot av en represen- tant för folkbildningsdepartementet.

Anton blev genast god vän med våra barn, i synnerhet som hans namn var så lätt att uttala! I Sofia var det förstås förskräckligt hett, så där omkring 35 grader i skuggan och

det tog litet på krafterna i början. Vi fick tillfälle att besöka skol- ungdomens festival, som just pågick i huvudstaden. Det var olika sång-, dans- och idrottsgrupper som upp- trädde och tävlade i en stimulerande uppvisning. Vi blev genast förtjusta i de vackra bulgariska folkdanserna. De är oerhört livliga och består hu- vudsakligen av snabba och kompli- cerade benrörelser. Musiken är myc- ket vacker. Nästa dag flög vi från Sofia till Stalin, en ganska stor stad vid Svarta havs-kusten med bl. a. egen opera. Utanför Stalin ligger badkurorten Varna med tiotals stora hotell och semesterhem för olika ar- betargrupper och det var dit vi skulle. Vårt hus var tidigare hotell, inte särskilt modernt men ganska be- kvämt. Det ligger bara ett par
(Forts. å sid. 12)

Överst på sidan: De svenska barnen samman med vänner. I mitten gruppens ledare, dr Helena Svantesson.

T. v.: För varje barn är Svarta havet med sitt salta, varma vatten ett äventyr.

BARN FRÅN 16 NATIONER

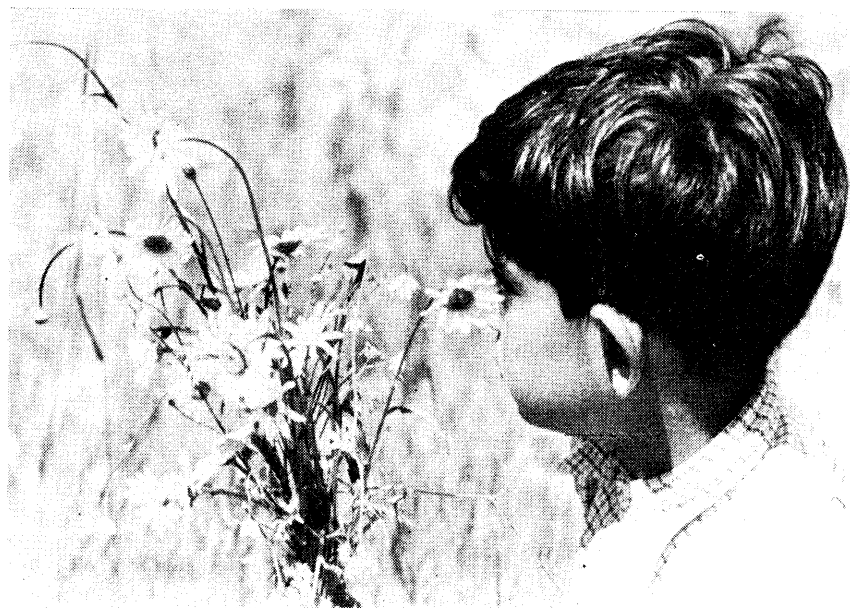
i svensk sommarmiljö

På Frostavallen i Skåne, Skid- och friluftsförbundets förnämliga sporthem, träffades i somras 61 barn från 16 nationer till en månads gemenskap i lek och allvar. Det var den femte internationella barnbyn som organiserats i Sverige. Om denna rörelse, den internationella barnbyrörelsen, skall vi vid ett senare tillfälle berätta. För tillfället nöjer vi oss med att ge en glimt från sommarmånaden på Frostavallen. Den som förmedlar den är intendent Thor vid Stockholms stads idrotts- och friluftsstyrelse, som nyss valts till generalsekreterare för CISV, den internationella barnbyrörelsen.

— Vi hade fyra barn från varje deltagande nation, berättar intendent Thor. Endå undantaget var Indien — därifrån kom bara ett barn, en pojke. För första gången deltog också barn från Östeuropa och det var vi väldigt glada för. Det var fyra barn från Sovjetunionen, underbara ungar, trevliga, glada och humoristiska och fyra rara barn från Tjeckoslovakien. Vi hade också fyra små egyptier och från Marocko kom ett par deltagare, fast de inte kan räknas in i barnskaran, de var fullvuxna ynglingar.

— Men hur klarar man en sådan babylonisk språkförbistring? undrar vi.

— Ett krav som ställs är att barnen skall kunna några ord engelska. Barnen är i 11–12-årsåldern och har ofta hunnit få någon språkundervisning i skolorna och det är inte fråga om några djupgående kunskaper i engelskan, bara så mycket att de

En liten indier med en svensk midsommarbukett.

kan säga några ord. För övrigt är språkskillnaderna inga problem — barnen använder teckenspråk, de talar med armar och ben och ögon och de förstår varandra utmärkt.

— Men ibland uppstår det väl ändå problem i en så blandad grupp, gräl och missförstånd?

— Aldrig! Uppstår det problem så är det bland de vuxna, varje barngrupp har ju vuxna ledare med sig.

Barnen är öppna, tillitsfulla och glada, de har inte anlagt några masker ännu. Det där reserverade som vi känner från de vuxnas värld, rädslan för att blotta sitt inre, omsorgen om den egna värdigheten, allt det där är 11–12-åringarna lyckligt fria från. De badar och sjunger och dansar, de diskar i köket, de tecknar

Årets första svamp har hittats och en av de svenska ledarna utfrågas ivrigt om arten.

Med svenska barn . . .

(Forts. fr. sid. 10)

hundra meter från kusten. Då vi kom till lägret fanns där redan barn från olika länder och flera kom det. Till sammans var det 200 barn, varav 90 bulgariska (de bästa och mest aktiva skolbarnen) och 10 barn från vardera Albanien, Österrike, Schweiz, Belgien, Ungern, Tjeckoslovakien, Syrien och Italien, de sista inga barn förresten utan 17—18-åriga pojkar med mustascher. I början var våra svenska barn litet blyga och tillbakadragna men efter bara någon dag kände de sig fullständigt hemma i lägret.

Man gick upp tidigt på morgonen, för dagsprogrammet var späckat. Som på alla läger började man med morgongymnastiken, men jag måste

och målar och allt gör de gemensamt.

— Köket ja! Vad tycker en liten indier eller egyptier om svensk mat?

— Bra. Alla var belåtna med det svenska kosthållet. Självklart märkte man att en del helst ville ha grönsaker, som de var vana vid. De enda som inte helt kunde följa den svenska matsedeln var våra två marockanska ynglingar. Muhammedaner äter inte fläsk och de var alltid väldigt noga med att förhålla sig om att det för all del inte var svinkött som serverades. Våra marockanska ynglingar var för övrigt väldigt trevliga pojkar. Den ene lånade en dag genom min förmedling en cykel i en affär. Stolt och glad trampade han på utåt vägen med den vita burnusen fladdrande efter sig. På natten blev hans lånta cykel stulen och han var gränslös bedrövad. Allt i vårt land tyckte han annars om och alla sju miljonerna svenskar älskade han, alla utom en: cykeltjuven!

Vi vuxna har något att lära av barnen när det gäller att med förtroende och utan förutfattade meningar nalkas varandra och etablera ett samarbete, säger intendent Thor till sist och betonar att den internationella barnbyrörelsen är en god insats vid sidan av många andra goda insatser i strävandena att skapa samförstånd mellan folken. *Britta.*

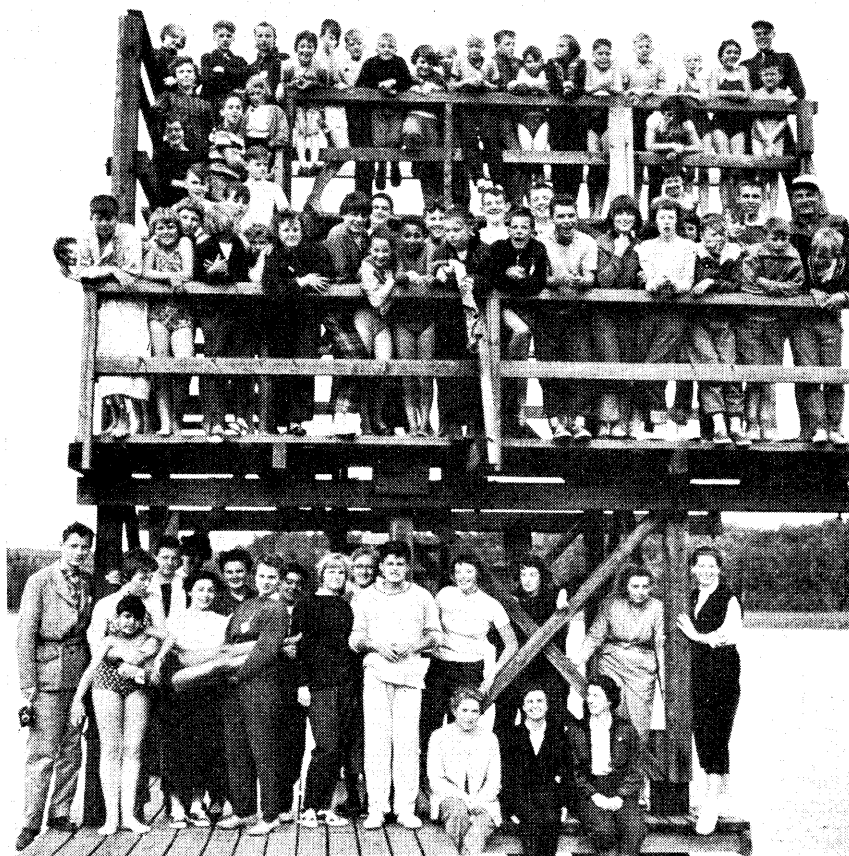
Barn från 16 nationer uppkavlade på trampolin. Vilket inte betyder att samtliga startar doppet därifrån . . .

medge att de svenska barnen inte var några hjältar i detta avseende. De försökte smita och sova så länge det gick. Ett par gånger fick jag dra dem ut ur garderoben där de hade gömt sig för mig! Efter frukosten hade man grupparbete då man övade sång, dans, tränade idrott eller tog upp något ämne av intresse för ungdomen.

Sedan kom den bästa tiden på hela dagen då man gick till stranden. Vattnet i Svarta havet är underbart, i regel omkring 20—23 gr. Havet är ganska stormigt, därför kallas det också för »svart», men skandinaverna tyckte bara vågorna var underbara att dyka i. Detta till våra bulgariska värdars stora förskräckelse, åtminstone i början av vår vistelse där. De är nämligen inte vana vid att barnen kan simma så bra och varje gång vi dök under vattnet trodde de att vi aldrig skulle komma upp mer! Detta resulterade tyvärr i att man fick en ganska begränsad badtid. Solen på badstranden brände starkt, och vi blev fint solbrända allesammans. På badstranden fick man alltid god frukt att äta, per-

sikor eller aprikoser och trots att varje barn fick fyra-fem stycken, sprang de dock om och om igen och hämtade mera. Jag fruktade att de skulle bli sjuka men det gick faktiskt bra.

Efter badet hade barnen fritt en timme, då spelade de bordtennis, lekade olika lekar eller också promenaderade de och pratade med varandra. Trots språksvårigheter gick det förvånansvärt bra för dem att upprätthålla kontakter och bli som de sade »riktiga kompisar». Bengts »bäste kompis» exempelvis var en bulgarisk pojke som hette Mitko, en busgrabb utan like, men ett tjusigt barn. Han blåste förresten trumpet fint och det gjorde Bengt också. Viola hade fått Mario, en trevlig italienare till vän, och andra flickor höll nog mest på syrierna, den svartögde »enfant terrible» Tarif och charmören Karam. Bertil föredrog skandinaver och höll sällskap (åtminstone i början!) med en söt norska, Britt, som han också skänkte en levande sköldpadda (*kostinurka* på bulgariska). I två veckor försökte den hålla sig vid liv i en klädska påslåda men dog till slut (Britt

ville ändå ta den med sig hem till Norge). Några bulgariska ord som kak se kasvesch (vad heter du), leka nosch (god natt), dobre utrå (god morgon), merci (tack), tecken-språk, gemensamma lekar och danser räckte väl till för att de skulle bli bekanta.

Efter den rikliga middagen var det fritt igen tills klockan blev 14. Då kom den svåraste stunden på hela dagen, både för barnen och framför allt för mig. Det skulle nämligen sovas i två timmar och jag skulle se till att de verkligen sov eller åtminstone vilade och höll sig tysta. Naturligtvis ville barnen hitta på allt möjligt just då, och det var inte alltid lätt att hålla dem i rummen. Då det äntligen blev någorlunda tyst, brukade jag, här må barnen förlåta mig mitt erkännande, gå till stranden och bada i lugn och ro. Det var riktigt skönt. Efter »tystan» var det åter mat, en jättestor vetebulle som mellanmål, och efter det en massa roliga saker: idrottsutövningar, matcher, utflykter, vänskapsmöten med barnen från andra länder, där man fick närmare bekanta sig med varandra och höra om varandras länder, modellbygge, hemslojd, bulgarisk sång och dans (själv har jag blivit ganska duktig i det sistnämnda). Efter kvällsmaten som bestod av en jätteportion kött med grönsaker, tårta eller frukt, kom dagens trevligaste timma. Alla samlades då på gräsplanen och dansade i par till dragspelsmusik, lekte utländska lekar, satt i grupp och försökte prata med varandra. Ofta var det också uppträdanden av olika grupper. Vi anordnade en skandinavisk afton, där bl. a. våra pojkar Ingemar och Rolf dansade oxdansen och gjorde succé. De bulgariska barnen bjöd ibland på rolig kasperteater. Dagen avslutades med kvällsappellen då flaggan halades ner och då man fick höra resultatet av dagens tävlan mellan de olika grupperna. Vi vann första pris en gång (den dagen tog vi initiativ till ett lägerbål), och blev tvåa två gånger (vi hittade då på att samla papper på badstranden). Denna kollektiva tävlan fann jag mycket nyttig för barnen, den utvecklade deras initiativförmåga och stimulerade dem till att sköta sig ordentligt. Glädjande nog höll barnen öga på varann och var riktigt arga då någon i gruppen skötte sig mindre bra.

23 dagar var vi i Varna. Sista

Kvinnokönets naturliga...

(Forts. fr. sid. 7)

styra sig själva är av världens historia så klar, att de med sina hårda senor och sitt ynkliga vett icke sett hos kvinnorna något mera stort än kjortlarna, icke märkt att den ädla varelse som heter hon, allra först hette människa, och icke förstätt att den lilla olikheten av kön var blott en skugga emot den stora likheten av förstånd och hjärta, det är av mänsklig dygd och värdighet.

Karlarna, som är och alltid varit, icke jordens herrar, utan med den löjligaste låghet varannans slavar, ha likväl, kanske av den mesaktighet som hemligen åtföljer övermodet, icke vågat följa det riktiga förnuft, att sätta däremot sin egen höghet i det som åtskiljer deras kön; varigenom vi till evigt åtlöje skulle hava fått en höghet, som både riktigt svarade emot den av dem nådigast förordnade kjortel-träldom och som fullkomligt anstod deras myndigt oförståndiga släkte, nämligen, just efter bokstaven, byxmajestät.

Det är allt för klart att samma fånighet eller skamlöshet, som det vore att betrakta en karl blott i egenskap av en han, samma fånighet eller skamlöshet är det ock att betrakta en kvinna blott i egenskap av en hon, då likväl en kvinna enligt naturens gudomliga ordning är

1) en förståndig varelse med all en sådan varelses rättighet och höghet;

2) en människa med all en människas rättighet och höghet;

3) en vän för alla sina vänner;

4) en släkting för alla sina släktingar;

5) en husmoder för hela sitt hushåll;

6) och äntligen allra sist en hon,

tiden där präglades av Spartakiaden, som pågick i tio dagar, samt av förberedelserna till karnevalen. Det var litet jobbigt att hinna med allting men roligt hade vi. Vi fick framganska bra karnevalskostymer med zigenerskor, häxor, troll, araber etc. Dessutom fick vi liksom alla andra grupper uppträda några minuter, och jag tror att vi lyckades ganska bra med vår sjömansdans.

Avskedet från lägret var svårt. Många grät då deras bästa vänner skulle resa. Barnen kände väl hur en atmosfär av gemenskap, glädje och vänskap växte omkring dem och de tycktes blomstra i den. Adresser utväxlades, gåvor byttes och tårarna rann. Dagarna i Varna kommer säkert att lämna djupa spår hos barnen.

en älskarinna för en viss lycklig karl, eller, om ni hellre vill, en hustru.

Av vilken sanna och stora ordning man ser, vad för ett ynkligt oförstånd som är i karlarnas ovärdiga sätt att betrakta kvinnorna endast såsom honor, det är endast såsom kvinnor, då härav är klart att kvinnorna med alldeles samma skäl kunde betrakta den andra hälften av människorna, det är alla karlar, endast såsom hanner, vilket också riktigt amazonerna fordom gjorde.

Men jag vågar be alla ädla och vettiga kvinnor att förlåta denna vildhet hos karlarna, emedan man heligt kan försäkra, att de hava allt för litet förstånd att i ett så högt ämne kunna mena något ont, utan allt måste förklaras av denna vettlöshet, så gammal som världen, genom vilken de dömt lika blint om allt annat, som rörers mänsklig rätt och mänskligt värde.

Således fundera dessa sluga barbarer så här om en kung: han är 1) kung, 2) min allernådigste herre och befordrare, 3) medborgare 4) människa, 5) förståndig varelse, ehuru det är klart att detta är ingenting mindre än att vända upp och ner på naturens heliga ordning, på naturens sanna värde och höghet; ty konungsligt majestät består endast däruti att vara 1) mest förståndig varelse, 2) mest människa, 3) mest medborgare. Ävenså döma de ett barn, en tjänare, en bonde, en fattig och sätta alltid det sist som är det ädlaste och högsta, varigenom de evigt kunna bibehålla ibland sig allt det ynkliga förnäma käringsskrock som gör dem till varannans slavar, och allt det ynkliga, låga övermod som gör dem till varannans tyranner.

Men detta är naturligt, mina läsarinnor. I bören veta, att karlarna hava så förträffliga ögon att de alltid se det först, som är för näsan på dem, men hava tillika så slätt förstånd att de sällan se längre. Och därför, då man beundrar karlarnas skarpsinnighet, varigenom de redan för sex tusen år sedan utgrundat att kvinnorna äro honor, det vill säga äro kvinnor, så bör man ock av mildhet förlåta dem att de efter sex tusen års försök att tänka ännu icke kunnat finna att kvinnorna med lika så fullkomlig rätt som de äro människor.

Anm. Halvmänniska kallar jag den vars mänskliga rätt och höghet genom något slags tyranni sättes ned inunder en annan mindre och sämre egenskap, så att han icke allenast till hälften utan ofta mycket mer anses allmänt för något annat än människa, såsom att anses mera för kvinna, barn, tjänare, bonde, kavaljer, herre, prins än människa.

BRÖLLOPET

En liten berättelse
av MAXIM GORKIJ

När de lekt igenom alla lekarna beslöts de gifta sig. Det var Petjas idé. Han hade förstört det fyravåningars torn som hans lilla syster byggt av spelkort och efter att ha retat flickan lät han det hela stå och gick fram till fönstret, klättrade upp på en stol och med pannan tryckt mot fönsterrutan började han tigande betrakta gatan.

Det regnade, himlen var grå och vattnets långtråkiga plaskande klingade entonigt.

Petja hoppade ner från stolen och med ena handen i byxfickan gick han fram till systemen, lade den andra handen på hennes huvud och började tala till henne som en människa som känner sin överlägsenhet, medan hon med händerna fulla av kort rusade av och an på huvudet för att skaka av sig broderns hand.

— Vad ni flickor är dumma... Hur kan man ilskna till så för ett korthus? Det hade ju i alla fall trillat ihop... Vi gifter oss hellre.

— Jag vill inte, jag har ingen lust...

— Sonjutsjka, var med är du snäll! Det är så skojigt. På huvudet sätter vi en lampskärm... så tar jag den röda schalen. Jag är brudgum. Du är bruden. Du tar den vita lampskärmen i salongen och den virkade duken på runda bordet i mammas rum... Vi ställer ihop stolarna och så går vi runt ikring dem och sjunger... Vill du? Sedan inreder vi en våning åt oss och allt ska vara som hos hembiträdet Annusjka. Kommer du ihåg när hon gifte sej, då regnade det också, pappa och mamma var

inte hemma och moster Manja hade huvudvärk...

Detta minne framlockade ett leende i Sonjas lilla ansikte och stämde henne en smula mildare.

— Bruden måste vara klädd i tyll... och var finns tyllen? sa hon värdigt och såg på brodern.

Han föll i tankar och såg sig omkring.

— Om vi bara kunde ta ner gardinen från fönstret. Men vi räcker inte upp...

— Nej, vi skulle bara riva sönder den och få bannor.

— Ja, instämde Petja och satte sig på mattan bredvid systemen. De teg en stund. Det var långtråkigt... Nerifrån köket hördes dova ljud, av och till skrek någon.

— Det är Annusjka, meddelade Sonja. Hon grälar med Fadej. De grälar och slåss jämt... Pappa säger att en av dem måste ur huset. Men så länge Fadej bara var kusk och inte var gift med Annusjka slog han henne aldrig, sade Sonja eftertänksamt.

— Den gången fick han inte, då kunde hon klaga, förklarade brodern allvarsamt.

— För vem?

— För pappa.

— Och nu?

— Nu gör det detsamma... Nu är de gifta.

— När man är gift, får man slåss då?

Petja teg ett ögonblick

— Fadej säger att det får man... Han är väldigt stark. Han slogs med grannens dräng och fick ner honom på rygg...

— Annusjka är också stark.

— Men fruarna får inte slåss med sina män.

— Varför inte det?

— Det är synd! sade Petja efter en kort överläggning med sig själv. Sonja reste sig från golvet, skakade rysande på sig och förklarade att hon frös.

— Det är för att vi har långtråkigt, förklarade Petja. Om vi hade lekt i stället för att sitta här som träbollar så skulle vi varit glada och varma. Ska vi inte leka?

— Bröllop? frågade Sonja från den stora länstolen där hon kurat ihop sig så bara den lilla vita pannan syntes, omgiven av ljusa lockar.

— Ja, det gör vi! Det gör inget

att vi inte har någon tyll, vi firar ett fattigt bröllop. Vi tar var sin stor blyertspenna från pappas bord och håller i handen, det är våra ljus... Blyertspennor ser ut som ljus, det svarta i dem är vecken och träet är vaxet...

— Men jag behöver ett släp, förhandlade Sonja vidare.

— Men det är ju ett fattigt bröllop; varför ska man då ha släp? Systemens envishet började reta Petja. Flickor är verkligen lynniga.

— Var ska vi ha vår våning?

— Bakom ställningen med slingerväxten. Vi kan skjuta den åt sidan och ställa för skärmen. Av pallarna gör vi en säng, vi tar ner den lilla lådan från mammas bord — det blir vår kommod. I stället för stolar tar vi Couchs kuddar.

— Och efteråt? Vad ska vi göra efteråt?

Petja blev en smula förvirrad, systemen såg så frågande på honom, tydligen började leken intressera henne. Hennes ögon blänkade av för-tjusning.

— Efteråt — det kommer sedan... Det ska vi nog hitta på... Vi ska bo, ta emot gäster, vi kan kanske släpa in Joujou och katten, de får vara våra gäster... Vi kan åka till teatern — i mammas rum. Och vi ska leva som gifta gör; jag tar portföljen och går till kontoret som pappa och du lagar middag och städar som...

— Mamma gör inget..., rapporterade Sonja om familjelivets organisation.

— Jag ville säga som Annusjka... Sedan ska jag gräla som pappa och du går i ditt rum och låtsas att du låst in dej... Och jag ska skrika, du vet som pappa gjorde i söndags. Han slog till och med knyt-näven i bordet och spottade, berättade Petja upprymd.

— Och han vältte till och med en stol med foten... Jag var så rädd, tillfogade Sonja eftertänksamt.

— Kommer du ihåg hur mamma skrek åt honom? Jag kikade genom dörrspringan och såg det — hennes ögon var väldigt stora och läpparna var svarta och darrade. Och hon höll på att svimma...

— Hemskt! sade Sonja från sin länstol.

— Det gör ingenting... Om du inte vill det så gör vi det inte. Vi ska bara leva. Förresten är det bara dumt att gräla om det inte blir något efter grälet. Men pappa och mamma är alltid bättre när de har grälat... När de har blivit sams igen kan man be dem om vad som helst.

— Ja... medgav Sonja.

— Då leker vi alltså?

— Det gör vi! Sonja hoppade ner ur stolen.

På några ögonblick uppvisade rummet en bild av förstörelse och kaos. Så gott som samtliga möbler hade skjutits in i ett hörn.

Sonja klädde sig för bröllopet. Ur buffén hade hon rivit fram en bordduk, vecklade in sin lilla sirliga figur i den och skrattade av glädje över att ha fått ett så vackert släp. På hennes huvud svängde redan en stor, grön, kinesisk lampskärm, kanten rutschade av och till ner på näsan, då knyckte hon på huvudet så att utsmyckningen kom på plats. Dess skugga föll över hennes ansikte med de ljusa lockarna och gav det ett allvarligt utseende.

Petja gjorde sig en klädnad av sammetsduken, som han rivit av salongsbordet. Också på hans huvud klirrade en lampskärm, en blå av glas. Petja kände sig allt annat än bra till mods i den.

— Är du färdig snart? Jag är redan klar... Det fattas bara handskar och slips... Det har brudgummar... kommer du ihåg de två som för förbi?

— Vad ska vi göra nu? frågade Sonja.

— Är du färdig? Räck mig din hand...

Han tog henne vid handen och förde henne runt bordet. Därvid blåste han upp kinderna och anlade en högtidlig min.

— Herregud, var oss nådig! Herregud... sjöng han, himlade med ögonen och svängde vänstra armen som om han svängt en vigvattenskål. Sonja gick bredvid honom med nedslagna ögon och huvudet blygt lutat mot hans skuldra; med den lediga handen höll hon upp släpet.

— Herregud, var din tjänarinna Sonja nådig! sjöng Petja och snavade över brudens släp.

— Vi har inga ringar..., sade Sonja plötsligt och blev stående. Man måste ju ha ringar.

— Asch, det gör inget... Vi är redan färdiga... redan gifta. Nu går vi hem.

De begav sig till rummets hörn, satte sig på två pallar bredvid varandra och höll varandras händer.

— Nu ska vi underhålla oss med varandra, föreslog Petja.

— Om vad då? frågade systemen.

— Om vad som helst... Man kan ju inte sitta och tiga...

— Jag har ingen lust att tala..., sade Sonja eftertänksamt.

— Nu har du dina nycker igen... Med dej kan man verkligen inte leka...

Sonja började befria sig från sina bröllopskläder.

— Klär du av dej?

Petja, invecklad i den brokiga bordduken och med lampskärmen på huvudet, tittade uttråkad på henne.

— Jag vill inte att du klär av dej...

— Ah, du! Sonja gjorde en grimas.

— Jag kan inte tillåta det! Därför

HJÄLP

gruvkatastrofens offer!

Insamlingen till förmån för husturna och barnen till de förolyckade belgiska och italienska gruvarbetarna börjar nu komma i gång samtidigt med att SKV-avdelningarna återupptagit sin verksamhet efter sommarens vilopaus. Som vi redan i förra numret påpekade gäller det en snabbinsamling och den skall vara avslutad till den 1 november.

Från en rad avdelningar har vi fått brev om att insamlingen är i gång och som särskilt glädjande betecknas det välvilliga intresse affärsmännen visar för den. På kvinnogillesmöten och i andra församlingar insamlar man pengar och på en del orter har man vänt sig till fackföreningarna. Vi vill i detta sammanhang påpeka att revisorer för insamlingen är två kända fackföreningsmän, nämligen kassören i Stockholms murarefackförening, Bertil

Carlman och mättningsmannen i Stockholms grovarbetarefackförening, Henrik Melin.

I Vi Kvinnors jultidning räknar vi med att kunna ge en fullständig redovisning över insamlingsresultatet. För dagen redovisas de belopp som hittills inkommit:

Mörrums SKV-avdelning	50:—
Bodens SKV-avdelning	50:—
Norrbottnens distr. av SKV	100:—
Vetlanda SKV-avdelning (förskott på listor)	100:—
Lista 301, Enskede södra	8:—
Lista 304, Enskede södra	34:—
Lista 309, Enskede västra	25:—
Honorine Hermelin	30:—
Rut Adler	50:—
Summa kr. 447:—	

att nu är jag din man, precis som pappa är mammas. Jag...

— Men jag leker ju inte mera.

— Jag vill inte att du inte leker... Du är min fru och ska lyda mej... Klä inte av dej...

— Skrik inte så, dumsnut!

— Ah, du lilla Maria Nyckelpiga! ropade Petja och stötte den nyförmalda för bröstet.

Hon kunde inte tåla att man kallade henne Maria Nyckelpiga. Slaget fick henne att vackla, hon föll ner på pallen men så klumpigt att hon gled ner på golvet bredvid blomställningen. Utan att resa på sig vände hon sig i liggande ställning på sidan och grät bitterligen.

— Gråt du bara, gråt bara! Jag tycker inte synd om dej...

Den arma flickan tycktes ha fått övernog av äktenskapets första dag. Hon skrek högt och började sparka med hälarna i golvet. Utanför fönstret skvalade regnet men i rummet darrade systemens snyftningar. Långsamt började Petja känna sig trist till mods.

— Jag ger dej fem glansbilder om du slutar gråta, vill du?

— Sonjutsjka! Om du vill så ska jag läsa högt för dej i kväll och kladda bläck på barnjungfrun!

Båda delarna hade hon alltid tyckt om.

— Vänta ett tag! Petja for plötsligt upp. Sonja, vad du är dum. Slog jag kanske till dej på riktigt? Och har jag kanske grälat på dej på riktigt? Vi har ju lekt, inte sant?

— Ja.

— Och vad är det vi har lekt? Man och fru, inte sant? Varför gråter du då? Lilla dumsnut! började han skratta.

— Grälade du inte på riktigt? frågade Sonja leende och redan förlagen.

— Ah, du min lilla Maria Nyckelpiga, min lilla Maria Nyckelpiga!

Den här gången tog Sonja inte illa upp.

De satt på golvet mitt bland de hopskjutna möblerna och skrattade uppriktigt och länge åt den komiska leken: Man och hustru.

Lejonet och geten

En indisk saga

För länge, länge sedan betade en hjord med getter i det nordliga Hindostans djungler.

En gång när getterna var på hemväg om kvällen blev en av dem, den allra äldsta, trött och ville rasta.

Det skymde redan på och efter-som geten inte hittade vägen hem beslöt hon sig för att gömma sig i en grotta och tillbringa natten där.

Men hur förskräckt blev hon inte när hon fann ett lejon i grottan! Hon stod som fastnaglad där, men återfick snabbt sinnesnärvaron och funderade på vad hon nu skulle göra.

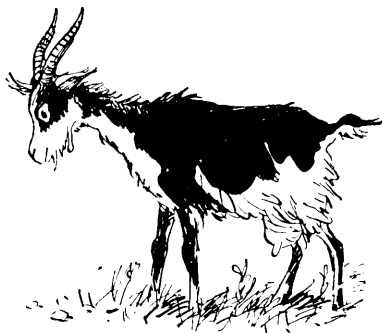
»Om jag springer min väg», tänkte geten, »då hinner lejonet upp mig genast. Men om jag använder allt mitt mod och all min list och uppfinningsrikedom kanske jag i alla fall kan rädda mig.»

Och utan att förråda sin rädsla gick hon tappert fram mot lejonet. Lejonet glodde och glodde och kunde inte begripa varifrån denna helt vanliga get hämtade allt sitt mod. Han visste ju att getsläktet annars är allt annat än tappert. Aldrig förr hade en get vågat komma honom, djurens konung, nära.

Då trodde lejonet att det inte var någon vanlig get utan ett okänt, sällsynt djur.

— Vem är du, gamla krake? frågade han geten hövligt.

— Jag är getternas drottning, svarade hon. Jag tillbeder guden Shivah

och har lovat att till hans ära äta upp hundra tigrar, tjugofem elefanter och tio lejon.

När lejonet hörde detta blev han mycket rädd. Han trodde att geten verkligen hade kommit för att äta upp honom. Därför beslutade han att så fort som möjligt ta sig ut ur grottan och sade att han ville gå till floden för att tvätta sig.

Utanför grottan mötte han en sjakal. När sjakalen såg det dödsförskräckta lejonet frågade han vad som egentligen stod på.

Lejonet berättade för honom om det sällsamma djuret som såg ut precis som en get men alls inte var rädd av sig som getter annars alltid är.

Det var en mycket klok sjakal. Han begrep genast att det var en helt vanlig get som gjort lejonet så förskräckt.

— Hon har narrat dej. Hon är en helt vanlig get och rädd av sej som alla getter, sa sjakalen. Hon bara låtsas vara modig för att rädda sitt skinn. Lugna dej nu. Kom så går vi in i grottan och äter upp lögnerskan.

Lejonet följde hans råd och vände tillbaka in i grottan med sjakalen.

När geten såg att lejonet kom tillbaka begrep hon att det var den listige sjakalen, som kom krypande in efter lejonet, som spelat henne detta spratt. Men hon lät inte modet sjunka. Värdigt gick hon fram mot de båda och frågade sjakalen:

— Är det så här du utför mina befallningar? Du skulle ju skaffa hit tio lejon så jag kunde sluka dem alla på en gång, och i stället kommer

Uppror i siffrornas rike

Över griffeltavlan spatserade en spetsig griffel fram och tillbaka. Lille Klas höll hårt i griffeln och lät den rita alla möjliga figurer, runda och kantiga, men allra mest runda för de var skojigast. Klas skulle skriva siffror — siffror som man sedan skulle räkna ihop till tal. Men siffrorna som stod på tavlan huller om buller uppvisade rakt ingen ordning eller något förnuft.

Där var framför allt de feta nollorna som gjorde sig breda men i grund och botten inte hade någon betydelse. Överallt stod de i vägen och ville bli beundrade. De första som Klas ritat dit hade råkat bli en smula magra, men så småningom blev de allt mer uppblåsta och tjocka. Några ibland dem var färdiga att spricka av högfärd, men den lilla krusidullen överst höll ihop dem.

På griffeltavlan samlades allt fler och fler nollor. Det såg ut som på en marknadsplats där allt möjligt folk trängs för att titta på det som är uppställt i stånden.

En sådan marknadsplats fanns det i dag utanför det fönster där den lilla pojken som ville bli räknemästare satt. Han visste att där stod det ena ståndet invid det andra fullt med härliga sötsaker. Små rullar med gula karameller som kostade tio öre och små genomskinliga glas med söt honung som kostade en krona. Men en krona bestod av tio tioöringar och en tioöring av tio ettöringar. Det var siffror som man först riktigt måste känna till innan man kunde försöka sig på att handla i något av stånden. Och därför hanterade lille Klas griffeln ivrigt för att lära sig räknandets konst. Om bara inte nollorna hade varit! Det blev bara fler och fler av dem, de stötte och skuffade varandra, för varenda en kände sej så viktig, så viktig.

du med ett enda! Jag skall straffa dej för din olydnad!

När lejonet hörde detta trodde han att sjakalen bedragit honom. Han överfölls av vrede och störtade sig över sjakalen.

Men geten utnyttjade tillfället att komma i väg. På det sättet undgick hon lejonets klor.

De mest tjockmagade stötte de magra åt sidan. En tvåa som tillfälligt hamnat bland dem trampade de på tårna. Då gick tvåan tyst och förargad åt sidan. Det tyckte nollorna bara var bra; de ville helst vara för sig själva.

Trängseln blev allt värre, griffeltavlan var nästan full med nollor. Bara en liten smal väg var ännu fri, där stod några andra siffror ute i kanten och skakade på huvudet åt det hela. De var mycket mer värda än de feta nollorna. De behövde inte blåsa upp sej. Åttan hade snört sej i midjan så man var rädd att hon skulle gå av på mitten. Nian hade samlat all vishet i sitt huvud, som satt där runt och fint på hennes slanka kropp.

Femman var lite besvärlig att skriva. Lille Klas som gjorde sej så stor möda med sin griffel kunde inte få den att likna något annat än en tillknäckt spindel.

Allra blygsammast var ettan. Hon stod där smal och oansenlig vid kanten och höll nästan på att bli nertrampad av de knuffande nollorna.

»Titta på det där magra eländet!» hånade nollorna, »hon är så eländig så det är risk att hennes långa ben bryts mitt itu. Hon ser ut som en stork som står på ett ben.» Men pass på — det var just den obetydliga ettan som senare skulle visa sig vara huvudpersonen i hela historien.

Överallt där det ännu fanns en plats fri trängde nollorna sej på. De trodde att de hade makten och kunde köpa hela världen.

Men hur många nollor det än fanns, av dem blev det inte en enda tioöring och ingen krona. Inte ens för en hel säck nollor kunde Klas köpa karamellerna och honungen.

När nollorna såg att de trots sitt överväldigande flertal inte hade någon framgång, fick den tjockaste av dem plötsligt en idé: »Här måste bli ordning», ropade hon, »vi måste ställa upp oss i en lång rad som ser ut som en kedja, då först får vi värde. Det har jag sett i räkneboken.»

Den tjocka nollan som fått den goda idén ställde sig i spetsen. Hon kastade en blick på räkneboken som låg bredvid griffeltavlan och nickade belåten. Också där stod siffrorna i en rad, bara betydligt ordentligare än nollorna på tavlan. Nu stod nollorna där och väntade att bli beundrade för sitt värde.

En gång kom en femma i deras närhet. Genast började den stolta nollan som stod först i raden att skrika och alla de andra stämde in: »Usch då, vad vill den där fula spindeln hos oss, henne behöver vi inte!»

Alla andra siffror som ville hjälpa dem jagade de också bort. En liten nolla stod sorgsen bland dem. Hon ville säga något men ingen brydde sej om att lyssna. Hon tänkte för sej själv: Om vi inte kan hjälpa oss själva så måste någon annan göra det. Och så smög hon sej tyst därifrån. I kanten stod den slanka ettan. Eftersom hon såg så beskedlig ut frågade den lilla nollan om de inte kunde hålla ihop.

Det ville ettan gärna, hon tog den lilla nollan skyddande i handen och viskade något i hennes öra som de uppblåsta nollorna inte behövde höra. Vet ni vad hon viskade? »Tillsammans är vi tio och tio ettöringar är värda en tioöring. För det kan vi köpa den lilla rullen med gula karameller.»

Plötsligt kom en nolla till springande för att hon inte längre stod ut med sina högfärdiga systrar. Hon klamrade sig hjälpsökande fast vid sin bortsprungna lilla syster och nu var de tre. »Ser ni», sade ettan, »nu är vi tillsammans hundra ören, det är en krona. Nu har vi klarat det så att vi till och med kan köpa honungsburken.»

Då blev den andra lilla nollan glad för att hon kunnat bidra så bra till värdet. Men som sagt, utan ettan hade de aldrig klarat det.

Den långa spetsiga griffeln stannade. Den lilla pojken lade den åt sidan, för just då var det någon i rummet som sade: »Fint, nu är det riktigt!»

Nu kunde lille Klas få hämta sin belöning. Som ett skott for han nerför trapporna. Det dröjde inte länge förrän han kom tillbaka med honungsburken i famnen.

När han hade ätit sej mätt på honungsmörgås tog han en titt på de feta nollorna på griffeltavlan. De stod där som förut och trängdes. Då spottade Klas på tavlan och tog till svampen och i ett vips var hela det uppblåsta sällskapet borta. Inte en enda nolla fanns kvar och ingen grät några tårar över dem, för vad ska man med nollor som vill vara för sej själva?

Men de bäge små nollorna som stod vid kanten med den beskedliga ettan de fick några droppar honung — och det hade de också förtjänat!

Den farliga...

(Forts. fr. sid. 8)

röntgen- och radiumbehandlingen barndom många fall av hudkräfta hos patienter; dessa skador har uppträtt först efter många år. Numera ger man ej så stora doser och undviker dem därigenom.

Radium och andra radioaktiva ämnen framställdes först ur mineralet pechblende. Gruvorna i Schneeberg och Joachimsthal är rika på detta mineral. En undersökning som företagits gör sannolikt att nära hälften av de arbetare i dessa gruvor som dött fram till 1939 haft lungkräfta som dödsorsak. Radiums första sönderfallsprodukt, gasen radon, har inandats och dess dotterprodukter är fasta partiklar som slagit sig ner i lungorna och strålat där under lång tid. Numera mäter man strålningen och har skyddsåtgärder.

En annan grupp av arbetare som tidigt skadades av genomträngande strålning var de som sysslade med att måla självlysande siffror på klockor. Den självlysande färgen består av ett zinksalt samt radium. Arbetarna brukade spetsa sina fina penslar med läpparna. De svalde på så sätt radioaktivt material och en del av det lagrades i bentsystemet. De fick ofta höggradig blodbrist, infektioner i käkben eller andra ben-sjukdomar och efter lång tid — vanligen mer än 15 år efter arbetets början — benkräfta. Numera är givetvis skyddsåtgärder vidtagna.

Vår kunskap om verkan av genomträngande strålning i mycket stora doser härrör, som alla vet, från 1945 då atombombarna föll över Hiroshima och Nagasaki. Akut strålningssjukdom är dödlig i ungefär 50 procent av fallen om dosen av gammastrålar varit 500 r eller mer.

I samband med det största vätebombsexperimentet den 1 mars 1954 föll radioaktivt stoft, »fall-out», över Marshallöarna. På en av dem uppskattades stråldosen till genomsnittligt 175 r per invånare. Denna dos ledde ej till dödsfall men till olika tecken på akut strålningssjuka: illamående, diarré, minskning av antalet blodkroppar, hårbortfall och en del hudskador. Skadorna läktes men risken för följdskador kvarstår.

Det har redan framgått av det föregående att den genomträngande strålningen kan orsaka sjukdom efter längre tid. Ett exempel på sådana följdssjukdomar är leukemi, en sjukdom som utmärks av en okontrollerad överproduktion av vita blodkroppar. Man har ganska länge känt till att patienter, som strålbehandlats, någon gång fått leukemi

och att vissa radiologer dött i leukemi men man har ej varit viss om orsakssammanhanget. Djurexperiment har emellertid visat att bestrålning kan framkalla leukemi. Att det samma gäller för människor är nu klarlagt. Under åren 1947—54 hade man att vänta 25 fall av leukemi hos en japansk befolkning motsvarande de överlevande från Hiroshima och Nagasaki. Under samma tid har bland de senare registrerats 91 säkra och 14 misstänkta fall av sjukdomen.

De engelska rapportörer som här citeras har ordnat en undersökning av 13.000 sjukhusjournaler över patienter som under åren 1935—54 fått röntgenbehandling för en sjukdom i bencystemet vilken medför stelhet och smärta främst i ryggen (ankyloserande spondylit). De fann i detta material 38 fall av leukemi vilket är tio gånger mer än man hade att vänta inom en motsvarande befolkningsgrupp utan strålbehandling. Det genomsnittliga tids mellanrummet från första bestrålningen till sjukdomens utbrott var sex år. Den siffran stämmer ganska väl med det man funnit i Japan.

Den engelska undersökningen är intressant även därför att den visar att flera mindre doser kan få samma effekt som en stor strålningsdos. Fortfarande vet man dock för litet om verkan av mycket små doser under lång tid för att kunna uttala sig om orsakerna till leukemi i allmänhet. Säkert är i varje fall att man måste räkna med att radioaktivt material upplagras i bencystemet.

»Fall—out»

Frågan om de skadliga verknin-
garna av radioaktivt stoff, »fall-out», från atom- och vätebombsexperiment är brännande. Den oroar oss alla. Den engelska rapporten är på det hela taget optimistisk på denna punkt. Man har beräknat den strålningsmängd som nått jorden från »fall-out», huvudsakligen med regn men även genom direkt inandning; det blir en mycket liten mängd räknat per individ. Men man omtalar även att eftersom det radioaktiva stoffet vid vätebombsexplosioner stiger mycket högre än vid atombombsexplosioner så är ännu efter månader större delen av detta stoff kvar i stratosfären. Visserligen minskar dess radioaktivitet under tiden men man beräknar likväl den strålningsdos som skall komma från redan utförda vätebombsexperiment till samma mängd som den kosmiska strålningen under ett år.

Det viktigaste i fråga om »fall-out» synes vara dess halt av strontium 90, en radioaktiv isotop till strontium. Strontium följer nämligen i kroppen kalcium och deponeras alltså i bencystemet där det åstadkommer inre strålning. Det finns förhållandevis mycket strontium bland klyvningsprodukterna i »fall-out». Strontium 90 faller ner på marken

Västsvenskorna inleder den nya arbetssäsongen

Det har blivit tradition i SKV-distriktet i Västra Sverige att man inleder höstens och vinterns arbete med en studieträff. Den här gången samlades man i Göteborg, i Forum Guldheden, söndagen den 23 september. Lokalen var fullsatt, deltagare hade kommit från avdelningarna i Skövde, från Trollhättan, Halmstad och andra orter samt naturligtvis från Göteborg, när konferensen öppnades av distriktets ordförande fru **Hanna Carlsson-Essle**.

Dagens första inledare var rektor **Honorine Hermelin**, som betitlat sitt anförande »Glimtar av världsläget». På sitt medryckande sätt gav hon oss en bild av den värld vi lever i och de problem som alla människor måste ta ställning till i dag. Det som sker angår oss alla. Vi måste sluta upp med att tala om en utveckling som inte går att hejda, vi måste sätta stopp för atomvapnen.

I den påföljande diskussionen — inte mindre än 18 diskussionsinlägg följde — betonades bl. a. vikten av att de många värdefulla synpunkter som rektor Hermelin gett på dagens

och absorberas av växterna. Människor och djur får därför strontium 90 in i kroppen med födan. Risker är förstas större för de gräsätande djuren; lyckligtvis övergår strontium inte i komjölkens lika lätt som kalcium. Ännu finns det inte ett stort material av mätningar men man har redan funnit höjda värden för strontium 90 i bencystemet hos får och kor på vissa håll. Ansamling av strontium 90 i bencystemet kan, liksom fallet är för radium, i tillräckliga mängder ge upphov till tumörer eller genom strålverkan på benmärgen till anemi med nedsatt blodkroppsmängd (aplastisk) eller till leukemi. Det framhålls att unga personer är känsligare än äldre. Visserligen är risken enligt rapporten f. n. liten, de högsta mängder man funnit i människors bencysteme är tusen gånger mindre än de värden man ansett oskadliga för personer i yrken med strålningsrisk. Redan nu säger man likväl att hundra gångers ökning är det högsta som kan medges när det gäller barn; strontium 90 är nämligen verksamt under lång tid, dess biologiska aktivitet har beräknats sjunka till hälften på 2.700 dagar. Redan förut har sagts att man måste räkna med den samlade verkan av strålningen från depån och därav följer att depåverkan blir allvarigare för de unga som har längre tid att leva.

Forts. i nästa nummer.

Vid studieträffen i Göteborg visades en del av den utställning som SKV erhöi som gåva från det rumänska systerförbundet och som bl. a. innehåller underbart vackra textilier och handarbeten.

mest brännande problem genom oss föres ut till samtliga avdelningar i distriktet.

Fröken **Maja Bolling** gav en intressant rapport från SKV-distriktets studiekommitté och rekommenderade bl. a. medlemmarna att delta i fredsrörelsens studiekurs »Länder och folk» samt att i ämnet förenings- teknik delta i konsumcirkeln »Andersson har ordet» eller också söka ordna cirklar med egna inledare. ABF-cirkeln »Tala bättre» har vi haft stor nytta av och vi bör fortsätta att sända deltagare dit, betonade hon. Vidare föreslog hon att vi borde söka ordna läsecirklar med diskussion, och att som hobbycirkel ta Konsums »Sy själv». Där kan vi utmärkt väl ha egna ledare. Vårt distrikt har vuxit och vi bör nu ha möjligheter att även ordna en teatercirkel, framhöll fröken Bolling.

I diskussionen framkom många goda förslag för studiearbetet och fru **Astrid Pettersson**, Halland, kom med en ny idé för att öka intresset för litteratur, nämligen gemensamma studier av en författares arbete, vad exempelvis huvudpersonen i någon av hans böcker vill ha sagt.

Oroande rapporter har kommit om stark förorening av badvattnen i Göteborg. För att informera medlemmarna om förhållandena togs den frågan upp vid konferensen och förste stadsläkaren i Göteborg, dr **Spaak** var vänlig nog att informera oss om situationen. Hans föredrag »Vattnet och dess betydelse för vår hälsa» var mycket intressant och problemet åskådliggjordes med ljusbilder. Med hjälp av schematiska skisser, kartor och bilder förklarades vattnets kretslopp i naturen, hur föroreningen sker och vilka typer av vattenrening som förekommer.

»Vad väljer vi för litteratur?»

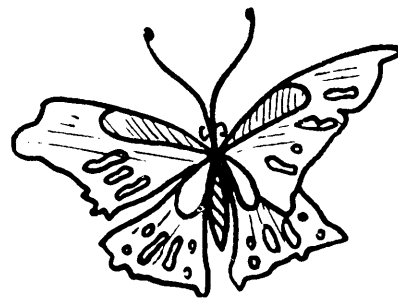
hette nästa anförande som hölls av fil. mag. Lars Herlitz. Han undvek att göra en uppräknings av böcker utan gav oss i stället en inblick i några: Laxness' »Atomstationen», Lo-Johanssons »Bara en mor», Andersén-Nexös »Ditte människobarn», Gorkijs »En mor», böcker där kvinnogestalterna är levande varelser av kött och blod.

Som slutpunkt i det späckade programmet kom prisutdelning. Segrande avdelning var Bjurslätt med 35 nya medlemmar. Vidare fick Marie-stadsavdelningen diplom för sin goda insats i medlemsvärningen. Och med glädje kunde vi alla notera att V:a Sveriges distrikt fyllde planen i vintern och vårens kampanj till hundra procent.

Clary Jansson

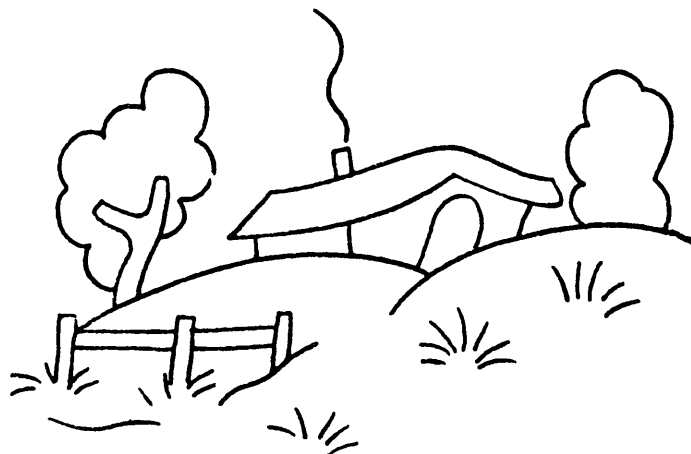
Nallebjörn

är alla småbarns käraste leksak och deras sängkamrat utan vilken de inte vill somna in på kvällen. Men den blir smutsig med tiden tyvärr och många mamma funderar över hur man ska kunna rengöra den. Det bästa sättet, påstår en mamma, är att göra en gröt av pulvrerad krita och ren bensin. Den stryker man på hela nallen, låter det torka till nästa dag och borstar sedan av väl och låter nallen stå en stund på balkongen eller i fönstret så bensindoftan vädras ur. Samma metod rekommenderar hon för rengöring av pälsfodrade stövletter. Men man måste borsta väl så all kritan försvinner, annars blir det lätt ljusa ränder på strumporna.

Redan nu

kan det vara idé att så smått förbereda julklapparna, i varje fall om man vill ge dem litet personlig touche. Vilken flickunge i de första tonåren skulle inte bli glad åt en handbroderad blus. Blusen kan man ju köpa färdig och sen förse den med det här lilla broderiet i fyra upplagor, ledigt placerade på framstycket. Och genast blir det inte en blus rätt och slätt utan en fin blus. Mönstret, som är i naturlig storlek, kan kalkeras direkt på tyget.

Dessa lustiga figurer

har ungar under skolåldern glädje av. Egentligen är mönstren avsedda för applikationer men de kan utmärkt bra också ritas upp på plaggen och broderas. Föredrar man applikationer så måste dock en del broderi till för att få fram smådetaljer, exempelvis grässtrån, blomstängeln och de små svarta strecken på hatten. På originalet, som bestod av applikationer, hade den lilla haren byxor av rutigt bomullstyg, hatten och den lilla jackan var klargula, ansiktet stötte i svagt rosa, skorna var svarta. Mönstren är i naturlig storlek och gör sig bra på lekdräkter, på små ärmlösa sommarklänningar o. s. v.

Ännu existerar slavhandel!

En tilläggskonvention om avskaffandet av slaveriet och slavhandeln undertecknades den 14 september i Genève av 31 stater, däribland Frankrike, England, Sovjetunionen, Tjeckoslovakien, Polen, Rumänien, Ungern och Jugoslavien. Tilläggskonventionen, som utgör en komplettering av konventionen av 1926 om slaveriets och slavhandelns avskaffande, har utarbetats under en FN-konferens som pågått flera veckor.

Tilläggsöverenskommelsen gäller inte bara slaveriet och slavhandeln utan den förbjuder också sådana inrättningar och bruk som vit slavhandel, livegenskap och utnyttjande av gäldenärsförhållanden (att en person står i ekonomisk skuld) till att beröva honom hans personliga frihet. Vidare förutsätter den åtgärder till internationellt samarbete för att få slut på dessa för mänskligheten ovärdiga förhållanden. Slavtransport förklaras brottslig. Artikel 4 i konventionen säger att en slav som räddat sig över till ett skepp som tillhör något av de länder som

undertecknat konventionen, automatiskt blir fri.

*

Denna notis, som nått oss genom KDV:s pressbulletin, förtäljer i all sin korthet att slaveri, slavtransporter, livegenskap och dylikt fortfarande finns på vår jord. Då och då läser vi notiser om barnhandel, om hur fattiga japanska föräldrar säljer sina barn för att de inte kan livnära dem. Nog har vi ännu mycket ogjort i denna vår värld!

Genom barnen...

Allmänna opinionen består inte bara av vad folk tycker och tänker utan ofta och i mycket stor utsträckning av vad folk känner, och därför måste man finna på något för folk att göra. Vi har funnit att UNICEF har ökat förståelsen för Förenta nationerna enormt genom det enkla faktum att barn, som alltid drar in sina föräldrar i sina intressen, verkligen har börjat tänka över barn i andra delar av världen. Vi har en lovdag vid allhelgonadag då barnen brukar ägna sig åt att tiggas för sitt eget nöjes skull. Nu tigger de slantar för UNICEF, för Barnhjälpsfonden. De får godsaker och kakor också men dessa slantar ger de till Barnhjälpsfonden. Detta har spritt sig ganska snabbt i vårt land och har, tror jag, gjort en enorm skillnad i folks inställning, inte bara barns utan även vuxnas, därför att här är någonting mänskligt som plötsligt har fångat barnen. De hör om barn i andra länder och de blir intresserade och sedan kommer deras föräldrar till FN-föreningen i sitt distrikt och säger: »Vad kan vi göra? Vad kan vi undersöka eller hjälpa till med?» Och allt som man ger folk att göra vidgar vyerna och så småningom växer känslor fram under arbetet, känslor som åstadkommer en förändring i deras förståelse för världen och i deras förståelse för folkens beroende av varandra över hela världen.

(Ur ett tal av Eleanor Roosevelt.)

Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsriktningar och har därvid alltid hävdat sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och sin övertygelse att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga kvinnornas rättigheter: rätt att rösta och att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra alla barn ett lyckligt liv i trygghet; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av freden.

Fintrådig blekt lakansväv

av hög kvalitet, linneberedd, 142 cm bred, kan ni genom Vi Kvinnors förmedling erhålla till det låga priset av kr. 2:75 pr meter. — Väven, som säljes i buntar på 32 till 40 meter, sändes fraktfritt mot efterkrav.

Rekvireras från

SKV, Box 18073, Stockholm 18.

Tidningen VI KVINNOR
i demokratiskt världsförbund

Utgivare: Andrea Andreen
Redaktionskommitté:
Valborg Svensson, Birgit Ehrén

Utkommer med nio nr pr år.

Prenumerationspris per år:

Kr. 4:50

Lösnummer 50 öre (kommissionärer antagas).

Postgiro: 513 23. Box 18073
Stockholm 18

Svenska Kvinnors Vänsterförbund
Förbundsstyrelsens lokaler är
belägna i Kungsgatan 79,
Stockholm. Tel. 53 19 61

Tr.a.b. Plantryck, Sthlm 1956